

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง ระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง : กรณีองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้มีหนังสือ ที่ กห ๕๑๐๒/๑๕๓ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง สรุปความได้ว่า องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ได้มีคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เรื่อง ขอให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีโรงพิมพ์สัญญาะร่วมการงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กับบริษัท ส. มีการทุจริตเงินค่าจ้างพิมพ์งานจากหน่วยงานราชการ จำนวน ๒๑,๗๘๖,๐๗๔.๕๐ บาท โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกพิจารณาเห็นว่า นาย ถ. เสมียนหน่วยการเงิน สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความรับผิดชอบและได้เสนอกระทรวงการคลัง ในการนี้ กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า นาย ถ. ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เสมียนหน่วยการเงิน นาย ศ. หัวหน้าแผนกแผนงบประมาณ กองบริหารและควบคุมฝ่ายปลัดบัญชี ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ฯ ในฐานะหัวหน้าหน่วยการเงิน และนาง จ. รักษาการผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานกิจการโรงพิมพ์ฯ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ในฐานะหัวหน้าหน่วยบัญชีและพัสดุ โรงพิมพ์สัญญาะร่วมการงานฯ ทำให้สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ฯ ได้รับความเสียหายจากการทุจริต เป็นเงินจำนวน ๒๑,๗๘๖,๐๗๔.๕๐ บาท จึงได้แจ้งมายังองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกให้มีความสั่งเรียกผู้ต้องรับผิดชอบให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ให้้องการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จึงออกคำสั่ง (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ฯ ให้ นาย ถ. นาย ศ. และนาง จ. รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่เกี่ยวข้องให้้องการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ดังนี้

๑. นาย ถ. รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย จำนวน ๒๑,๗๘๖,๐๗๔.๕๐ บาท

๒. นาย ศ. รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ร้อยละ ๙๐ ของค่าเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑๙,๖๐๗,๔๖๗.๐๕ บาท

๓. นาง จ. รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ร้อยละ ๑๐ ของค่าเสียหาย คิดเป็นเงิน ๒,๑๗๘,๖๐๗.๔๕ บาท

นาย ศ. ได้รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๒ และใช้สิทธิอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อมาได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ โดยมีผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการนี้ ศาลปกครองกลาง

ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ สรุปได้ว่า การเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ เป็นกรณีที่เรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนซ้ำซ้อนกัน ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ คำสั่งองค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ฯ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เฉพาะข้อ ๒ ที่สั่งให้นาย ศ. ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ร้อยละ ๙๐ ของค่าเสียหาย

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ต่อศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ กลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง สรุปได้ว่า ให้เพิกถอนคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ที่ ๓๖/๒๕๕๒ฯ เฉพาะส่วนที่ให้นาย ศ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่า ๘,๒๒๐,๕๕๙.๖๔ บาท โดยให้มีผลนับแต่วันที่ที่มีคำสั่งดังกล่าว ต่อมาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้ออกคำสั่งองค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก ที่ ๔/๒๕๖๒ เรื่อง ให้อายัดทรัพย์สิน ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้อายัดเงินเดือนของนาย ศ. ในส่วนที่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท เงินประจำตำแหน่ง เงินหรือสิทธิเรียกร้องอื่น ๆ เพื่อชำระค่าสินไหมทดแทน ตามจำนวนเงินที่ปรากฏ ในคำพิพากษาฯ รวมทั้งดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายในการบังคับทางปกครอง

เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นาย ศ. ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เพื่อขอให้ เพิกถอนคำสั่งอายัดเงินเดือนดังกล่าวและขอให้คืนเงินที่ได้อายัดไปแล้ว ในการนี้ ศาลปกครองกลาง ได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ ให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกระงับการอายัดเงิน หรือสิทธิเรียกร้องดังกล่าวไว้ชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึกจึงได้ระงับการอายัดดังกล่าว ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลา การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง กรณีคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เรื่อง ขอให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้นาย ศ. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่นาย ศ. ไม่ยอมชดใช้และได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยศาลปกครองสูงสุด ได้พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวบางส่วน เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ ให้มีผลนับแต่วันที่ที่มีคำสั่ง ซึ่งระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองต้องดำเนินการภายในสิบปี นับแต่วันที่ที่มีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาบทบัญญัติมาตรา ๕๗ ดังกล่าวถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และมาตรา ๖๓/๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งเป็นที่สุด ดังนั้น กรณีของนาย ศ. จะนับระยะเวลา การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตั้งแต่เมื่อใด และองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกควรมีแนวทาง ปฏิบัติอย่างไร

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาข้อหารือขององค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก โดยมีผู้แทนองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เหตุผลที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกมิได้ดำเนินการบังคับตามคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เรื่อง ขอให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในช่วงเวลาก่อนหน้าที่จะออกคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๔/๒๕๖๒ เรื่อง ให้อายัดทรัพย์สิน ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ นั้น เนื่องจากนาย ศ. ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ และศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวในส่วนที่ให้นาย ศ. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเหตุให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกยังไม่ดำเนินการบังคับทางปกครองตามคำสั่งดังกล่าวเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้ดำเนินการอุทธรณ์คำพิพากษานั้นต่อศาลปกครองสูงสุด และต่อมาเมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ กลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง เป็นให้เพิกถอนคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เฉพาะส่วนที่ให้นาย ศ. รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่า ๘,๒๒๐,๕๕๕.๖๔ บาทแล้ว องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจึงได้ดำเนินการออกคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๔/๒๕๖๒ เรื่อง ให้อายัดทรัพย์สิน เพื่อบังคับให้นาย ศ. ชดใช้เงินตามจำนวนที่ศาลปกครองสูงสุดพิพากษา

(๒) ปัจจุบันศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๔/๒๕๖๒ เรื่อง ให้อายัดทรัพย์สิน ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ เฉพาะในส่วนที่เป็น ๑) เงินเดือนในส่วนที่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ๒) เงินประจำตำแหน่ง และ ๓) เงินที่เป็นค่าตอบแทนรายเดือน ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ส่วนเงินหรือสิทธิเรียกร้องอื่น ๆ ของนาย ศ. นั้น ศาลปกครองสูงสุดมิได้ทุเลาการบังคับให้

(๓) องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้ดำเนินการทางวินัยกับนาย ศ. โดยลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

(๔) กรณีของนาย ถ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการทุจริตและต้องรับผิดชอบจำนวนในเรื่องนี้ ปัจจุบันถูกดำเนินคดีอาญาและศาลพิพากษาลงโทษจำคุก อย่างไรก็ตาม องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้สืบหาทรัพย์สินของนาย ถ. แล้ว ไม่พบว่ามีทรัพย์สินที่อาจนำมาชำระหนี้ได้ จึงมิได้ดำเนินการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนาย ถ. เพื่อนำมาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาข้อหาหรือขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า โดยที่คำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เรื่อง ขอให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เป็นคำสั่งที่ออกในช่วงเวลาที่มาตรา ๕๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

^๑มาตรา ๕๗ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระ โดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้น และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยการยึด आयัต และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ยังมีผลใช้บังคับ กรณีนี้จึงต้องนำมาตรา ๒๗๑^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาอนุโลมใช้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง กล่าวคือ ในการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ จะต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้ชำระเงิน ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีผลใช้บังคับในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐^๓ กำหนดให้ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ ดังกล่าวและนำความในมาตรา ๒๗๑ ที่ยกเลิกนั้นไปบัญญัติเป็นมาตรา ๒๗๔^๔ โดยกำหนดว่า เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใดหรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องหรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๗๔ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อนำมาตรา ๒๗๑ (เดิม) หรือมาตรา ๒๗๔ ที่แก้ไขใหม่ มาใช้บังคับแก่การบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗^๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ โดยอนุโลม มีผลที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่จะต้องเริ่มดำเนินการเพื่อให้มีการบังคับทางปกครองภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ออกคำสั่งให้ชำระเงิน และหากได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว

^๒มาตรา ๒๗๑ ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

^๓พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๒ บัญญัติว่า พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

^๔มาตรา ๒๗๔ ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามบทบัญญัติแห่งภาคนี้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใดไว้หรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้

ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดให้ชำระหนี้เป็นงวด เป็นรายเดือน หรือเป็นรายปี หรือกำหนดให้ชำระหนี้ในอนาคต ให้นับระยะเวลาสิบปีตามวรรคหนึ่งตั้งแต่วันที่หนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอาจบังคับให้ชำระได้

ถ้าสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นการให้ชำระเงิน ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง บุคคลซึ่งได้รับโอนหรือรับช่วงสิทธิตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นมียานาจบังคับคดีตามความในหมวด ๒ การบังคับคดีในกรณีที่หนี้เงิน หรือหมวด ๓ การบังคับคดีในกรณีที่ให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง แล้วแต่กรณี โดยการร้องขอต่อศาลเพื่อเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ก็สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองต่อไปจนแล้วเสร็จได้ แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาสิบปีแล้วก็ตาม ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องเสร็จที่ ๘/๒๕๖๑^๖

อย่างไรก็ดี เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้มีคำสั่ง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ข้อ ๒ เรียกให้นาย ศ. รับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทน ร้อยละ ๙๐ ของค่าเสียหาย ซึ่งนาย ศ. ได้รับทราบ และใช้สิทธิอุทธรณ์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ นาย ศ. ได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง โดยผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว ศาลปกครองกลาง ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ให้เพิกถอนคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เฉพาะข้อ ๒ ที่สั่งให้นาย ศ. ผู้ฟ้องคดีรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทน ร้อยละ ๙๐ ของค่าเสียหาย เป็นเหตุให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกยังไม่ดำเนินการบังคับทางปกครอง ตามคำสั่งดังกล่าวเพิ่มเติม และได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ กลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง ให้เพิกถอนคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เฉพาะส่วนที่ให้นาย ศ. รับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่า ๘,๒๒๐,๕๕๙.๖๔ บาท และให้มีผลนับแต่วันที่มีคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ จึงเห็นได้ว่าคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ให้เพิกถอนคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ เฉพาะส่วนที่ให้นาย ศ. รับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่า ๘,๒๒๐,๕๕๙.๖๔ บาท มีผลเป็นการแก้ไขคำสั่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๒๕๕๒ ให้ถูกต้องและเป็นคำสั่งใหม่ ที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดนับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษา ดังนั้น ระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับนาย ศ. ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ชำระเงิน ตามนัย มาตรา ๕๓^๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ประกอบกับมาตรา ๒๗^๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ อันเป็นวันที่คำสั่งใหม่ที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดไปอีกสิบปี และเมื่อได้เริ่มดำเนินการบังคับทางปกครองภายในระยะเวลาสิบปีดังกล่าวแล้ว ย่อมสมารถที่จะดำเนินการบังคับทางปกครองแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องต่อไปจนแล้วเสร็จได้ แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาสิบปีแล้วก็ตาม

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๖๕

^๖บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ที่ไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๑/๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น